

„magát cserélje, ki jelszót cserél”

2012/05/31 - 2012/10/27

SZABÓ ZOLTÁN

„magát cserélje,
ki jelszót cserél”
he' lili'

2012. május 31-én 15 óra
országos széchenyi könyvtár (bp. I. budavári palota f ép.)
VI. emeleti díszterem

a kiállítást megnyitja:
Sárközi Mátyás

100

VII. emeleti katalógustér VI. emeleti kéziratár
2012. 05. 31-2012. 09. 30-ig
megtekinthető a könyvtár nyitvatartási idejében

NEMZETI ARCHIVUM ÉS KÖNYVTÁRSZOLGÁLTATÁSOK

támogatók:
állambiztonsági szolgálatok történeti levéltára, európai protestáns
magyar szabadegyetem, illyés archivum, magyar országos levéltár,
mta könyvtára - kéziratár, müller miklós kiállítóterem

[1]Kiállítás Szabó Zoltán születésének 100-ik évfordulója alkalmából. „Huszonévesen már a falukutató mozgalom egyik vezéralakja volt, tényszerű szociográfiai munkáival tükröt állított az akkori Magyarország igazságtalan társadalmi berendezkedése elé.”

SZABÓ ZOLTÁN

„magát cserélje,
ki jelszót cserél”
mi ki

2012. május 31-én 15 óra
országos széchenyi könyvtár (bp. I. budavári palota f ép.)
VI. emeleti díszterem

a kiállítást megnyitja:
Sárközi Mátyás

100

VII. emeleti katalógustér VI. emeleti kéziratár
2012. 05. 31-2012. 09. 30-ig
megtekinthető a könyvtár nyitvatartási idejében

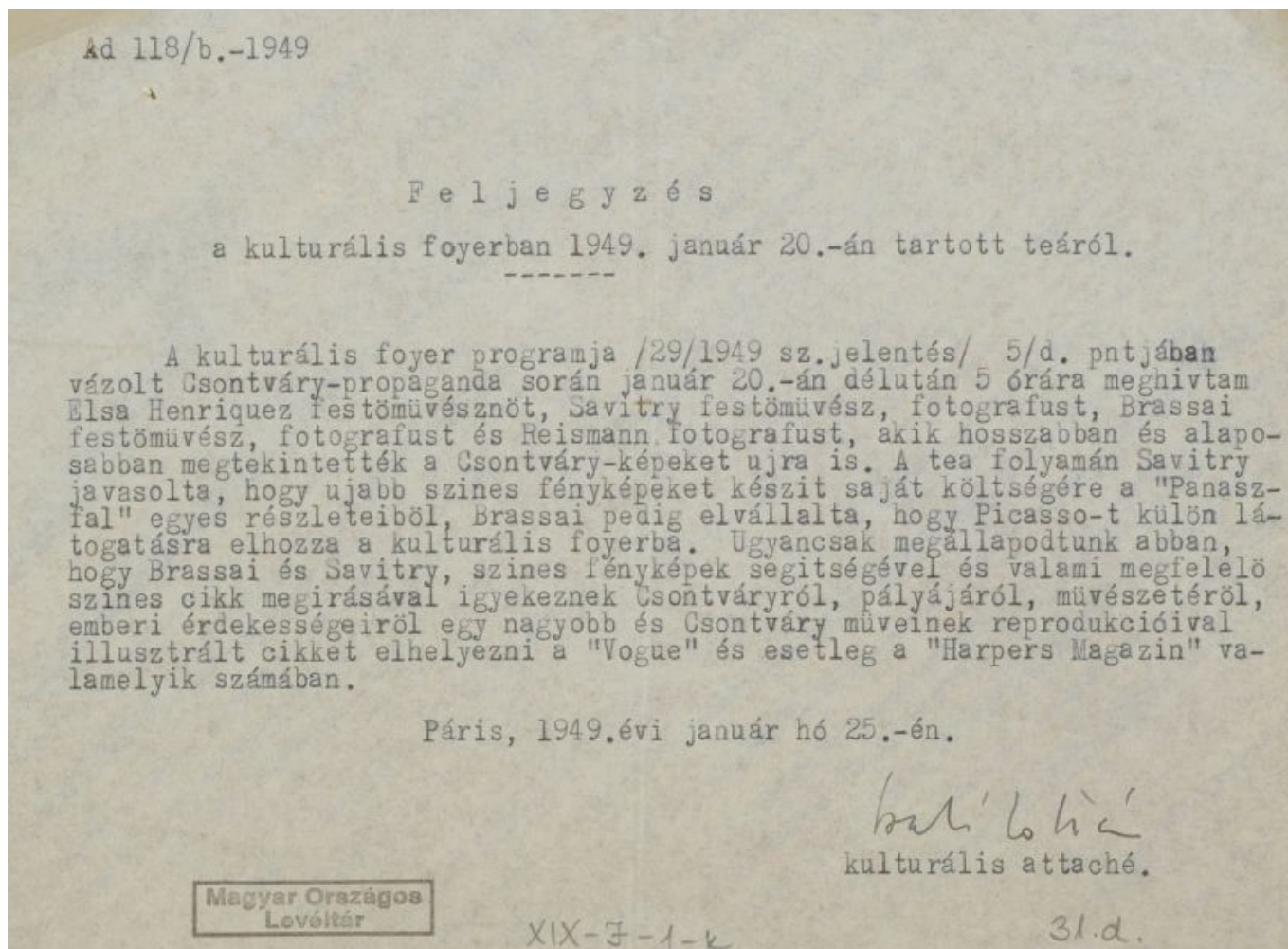
támogatók:
állambiztonsági szolgálatok történeti levéltára, európai protestáns
magyar szabadegyetem, illyés archivum, magyar országos levéltár,
mta könyvtára - kéziratár, müller miklós kiállítóterem

[1] Ha a különös huszadik század Európájának társadalompolitikai jellemrajzát akarnánk egy szimbólummal kifejezni, talán az inga piktogramszerű ábrája közelítene legjobban a valósághoz. Ebben a rövid, de annál mozgalmasabb században kevés hazáját féltő, felelősen gondolkodó magyar tollforgató akadt, aki képes volt az izmusokon felülemelkedve az igazat mondani, nem csak a valódit, és megtartani az ingát egyensúlyban, középen. Szabó Zoltán életműve bizonyítja, hogy ő egyike ezen keveseknek.

Második generációs értelmiségiként a rokonok közvetítésével, nyári vakációs élményeiben bontakozott ki és rögzült benne a föld és a táj szeretete, az angyalföldi bérház pedig kiváló terepet nyújtott szociális empátiája kialakulásához. Erről így vallott *Szerelmes földrajz* című könyvében: „Lakóhelyünk földrajzi helyzete pontos kifejezője volt társadalmi helyzetünknek, apám üzemi mérnök lévén, hivatása a külváros, jövedelme a polgárság felé húzta. [...] Szülőföldemnek földrajzi helyzeténél fogva egyetlen határozott mondanivalója volt: az ember társadalmi helyzetének különbözőségéről. Még a szaga is más volt az utcának házunktól északra, mint házunktól délre s a belvárosi iskola és a külvárosi kölcsönkönyvtár szagkülönbségein közvetlenül észlelhettem szinte naponta, hogy az emberi egyenlőség csak valamivel a halál után kezdődhetik.”

Huszonévesen már a falukutató mozgalom egyik vezéralakja volt, tényszerű szociográfiai munkáival ([A tardi helyzet](#) [2], [Cifra nyomorúság](#) [2]) tükröt állított az akkori Magyarország igazságtalan társadalmi berendezkedése elé. A harmincas évek végén a hazai nemzetiszocialista és nyilas eszmék térnyerése ellen írt tanulmányában ([Két pogány közt](#) [3]) és a Magyar Nemzetben megjelenő publicisztikai írásaiban szólított „szellemi honvédelemre”. A második világhégest követő szovjet katonai ernyő alatt berendezkedő rövid életű demokráciában a Nemzeti Parasztpárt színeiben politikai szerepet vállalt, azonban Bibó István egyik tanulmánya miatt már 1945 végén összetűzésbe került a kommunista párt főideológusával, Révai Józseffel. Párizsi kultúrattaséként érett meg benne az elhatározás, hogy emigrál. A Rajk-per győzte meg arról, hogy ami Magyarországon kialakult, az

nem más, mint a népi demokrácia álcájába bújtatott, csupán egy jelszót ismerő diktatúra.

[4]Tudta, mit vállal, hiszen már egyszer, ha rövid időre is, de átélte a „mikesi lelkiállapotot”. Döntésével végleg le kellett mondania a földről, a tájról, arról az egyetlen szilárd pontról, „melyen megállhat a láb, melyről körültekinthet a szem”. És még valamiről: a magyar szellemi életben kivívott megérdemelt helyéről. Az emigráció a törvényszerű méltatlan feledést hozta, ezen osztozott minden külhonba szakadt író társával. Hegedüs Géza írta róla a rendszerváltás hajnalán: „Lehetséges, hogy irodalmunk egyik halhatatlan klasszikusa, de már most – halála után néhány évvel – is alig tudnak róla az olvasók.”

A kiállítás a teljes életmű bemutatásával tiszteleg Szabó Zoltán emléke előtt.

A kiállítás kurátora: Tokaji Nagy Erzsébet

Megtekinthető: a könyvtár nyitva tartási ideje alatt 2012. május 31 – október 27-ig a könyvtár két helyszínén a VII. emeleti katalógustérben, illetve a VI. emeleten található Kézirattárban. Belépődíj: 400 Ft. Beiratkozott olvasóinknak a kiállítás látogatása ingyenes.

Szabó Zoltán [Nyugati vártán](#) [5], [Terepfelverés](#) [6] és az [Ősök és társak](#) [7] című kötetei megvásárolhatók a könyvtár könyvesboltjában.

[Meghívó](#) [8]

[Képek a megnyitóról](#) [9]

Lásd még:

[Szabó Zoltán:](#) [10][Cifra nyomorúság](#) [11]

2012/05/22 - 10:57

Forrás webcím: <https://oszk.hu/kiallitasok/szabo-zoltan-kiallitas>

Hivatkozások:

- [1] https://oszk.hu/sites/default/files/SzaboZoltan_MG2-vagott.jpg
- [2] <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/578397>
- [3] <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/3270433>
- [4] <https://oszk.hu/sites/default/files/szabo-zoltan-csontvary.jpg>
- [5] <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/3386028>
- [6] <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/811980>
- [7] <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/1453326>
- [8] <https://oszk.hu/sites/default/files/SzaboZoltan.pdf>
- [9] http://www.oszk.hu/sites/default/themes/oszk/galeria/szabo_zoltan_megnyito/index.html
- [10] http://mek.oszk.hu/html/vgi/kereses/kereses.phtml?id=5259&sub_id=1&table=dc_creator&megnevezes=%27szerzo%27&mezoertek1=Szab%C3%B3&mezoertek2=Zolt%C3%A1n
- [11] <http://mek.oszk.hu/05200/05259/05259.htm>
- [12] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/kiallitas-archivum-2012>